

DERDE WEG TUSSEN SCHEIDEN EN BLIJVEN

"Liefde heeft veel vormen"

Ellen en Joris (*) leerden elkaar kennen op een scoutsweekend 22 jaar geleden. Zij was 19, hij 24. Ze werden een koppel en er kwamen twee kinderen. Vijf jaar geleden zetten ze een punt achter de partnerrelatie. Maar de vriendschap hield stand en omdat ze zo goed mogelijk samen ouders willen blijven van Marieke (12) en Warre (11), wonen Ellen en Joris nog voor een groot deel onder hetzelfde dak, weliswaar elk met hun privévertrekken. Een vorm van 'derde weg', tussen scheiden en blijven (zie kader). Ik schuif bij in de eethoek die nog gedekt staat van het ontbijt dat op vakantiedagen wat kan uitlopen. Een heel gewoon gezinstafereel.

Foto: Zuyker / Shutterstock

"Als ouders waren wij voorbestemd voor elkaar, denk ik", zegt Ellen, "en als partners hebben we veel aan elkaar gehad. Nu nog trouwens." "We deden veel samen, maar hadden ook elk een eigen leven. Het is niet omdat je een koppel bent dat je elkaars bezit bent", gaat Joris verder. "Je moet elkaar vrijlaten zodat beiden zich kunnen ontwikkelen." "Vrijlaten betekent niet 'de vrije liefde', er waren nooit andere partners", verduidelijkt Ellen. "Ellen en Joris dat was een begrip, en de familie noemde ons gezin wel eens 'de kaasstolp' omdat we zo hecht waren."

Twee keer per jaar bespraken Ellen en Joris bij een etentje of beiden nog 'content' waren en wat de eventuele wensen waren. "Je praat daar tussendoor ook wel eens over, maar halfjaarlijks deden wij het uitdrukkelijk om te zien hoe we de wensen praktisch vorm konden geven. Iemand wilde een opleiding volgen, of ander werk zoeken of droomde van een reis enzovoort. We steunden elkaar in wat we wilden doen en zijn altijd goede maatjes geweest." "De eerste zeven jaren met de kinderen in ons gezin waren ongewijfeld de mooiste van mijn leven", zegt Ellen.

Goede maatjes

"De kinderen werden groter, er kwam tijd vrij voor nieuwe interesses en we ontdekten en ontwikkelden kanten van onszelf waar de ander niet volgde. We kunnen niet alles uitleggen aan buitenstaanders, maar we vonden niet meer bij elkaar wat we nodig hadden om verder te groeien in een partnerrelatie en gingen aparte netwerken uitbouwen. Het was niet dat we van elkaar vervreemden, integendeel, we werden eerder goede vrienden. Voor de buitenwereld partners blijven en daarbinnen elk je eigen weg gaan, was voor ons geen optie. En het bed delen met iemand waar je niet meer de gevoelens voor

koestert die bij het koppel-zijn horen, dat konden wij niet. We hebben de huur stopgezet van de studio die we in een deel van ons huis hadden ingericht en Joris is daar ingetrokken." De leefruimten beneden en de tuin zijn nog gemeenschappelijk, maar Joris en

een eigen leven uit. De vriend van Ellen was niet tussen ons gekomen en was ook geen rivaal als vader. Dat we allebei in de buurt konden blijven wonen waar we ons thuis voelen en waar de kinderen schoollopen, is een groot voordeel. En het is ook makkelijker als

vermagerd en sloep niet meer. Het hechte gezin dat in mijn ogen zo belangrijk was, bestond niet meer en daar was ik mee voor verantwoordelijk."

Joris en Ellen: "Het was niet vanzelfsprekend, maar het was de weg die we moesten gaan. Het rouwen om wat 'gestorven' was, hoorde erbij. De koppelrelatie en -intimiteit kon niet meer, maar liefde heeft verschillende vormen. Op een bepaald moment merk je dat die vorm veranderd is. Sommige mensen vinden die hernieuwde vorm als partners, voor ons ging dat niet. Dat is immers niet alleen een kwestie van willen. 'Liefde is een werkwoord', luidt de titel van een bekend boek. Dat is waar, maar wat is 'liefde'? En wat is daaraan werken? Is dat je desnoods wringen in de gangbare norm? En wie bepaalt dan die norm? Is je hele leven bij dezelfde partner blijven het teken bij uitstek van liefde? We hebben daar veel over nagedacht, maar voor ons bleek de manier waarop we met elkaar omgaan belangrijker dan de vorm. Wij zien elkaar graag, maar dan meer in de betekenis van naastenliefde en zorg dragen voor elkaar. Het was en het blijft zoeken. Na vijf jaar is dat wel wat in de ploof gevallen maar de situatie blijft evolueren en zal ongetwijfeld nog evolueren. Wij hadden het geluk dat we het allebei op die manier wilden. Maar dat betekent niet dat we in alles op dezelfde lijn zitten." "Ik zou Joris nog af en toe eens willen vastpakken, maar voor hem kan dat niet meer", zegt Ellen, "Het moet voor allebei goed voelen. En niets is vanzelfsprekend. Open communiceren is nog belangrijker dan voorheen."

"Mijn mama en papa zijn half-gescheiden"

Ellen hebben elk hun eigen voordeur, bad- en slaapkamer. Hij heeft een schildersatelier en zij een eigen bureau. De kinderen zijn thuis in beide huizen, en zo wilden Joris en Ellen het uitdrukkelijk.

Inlussen ontmoette Ellen een andere partner. "Die relatie was niet de oorzaak van onze 'scheiding', het was veel eerder een gevolg. De buitenwereld wil oorzaken en een schuldige, maar wij weten hoe het echt ging."

"Natuurlijk was het niet vanzelfsprekend om een andere man bij Ellen te zien", zegt Joris. "Maar we hadden nu eenmaal een keuze gemaakt en ook ik bouwde

je niet voor alles alleen staat. Door deze vorm die meer vrijheid laat en beter bij ons past, kunnen we het nog goed met elkaar vinden."

Vorm verandert, zorg dragen blijft

"Maar vergis je niet, het uiteengaan ging gepaard met veel pijn en twijfel. We hebben dan ook begeleiding gezocht."

"Hoezeer ik ook wist dat we geen koppel meer waren en konden zijn, toch was het triest die eerste nachten alleen in mijn bed, terwijl Joris in zijn kamer was", zegt Ellen. "Ik ben in die periode vijftien kilo

Living together apart

Als het scheef loopt met de relatie zien de meeste koppels slechts twee mogelijkheden: doorgaan of scheiden. Steeds meer wordt gekozen voor scheiding. Terecht of niet, daar kunnen anderen niet over oordelen. Maar ouders moeten wel zoeken naar oplossingen die de kinderen zo weinig mogelijk pijn doen. Jos Willems, bezieler van de yzw 'Een nieuw gezin', ziet heel in een 'derde weg' van 'gescheiden samenleven'. Hij pleit voor 'goede scheidingen' waarbij ouders samen het ouderschap verder opnemen en de veranderingen in het leven van de kinderen zo beperkt mogelijk houden. Jos Willems schreef over die derde weg – die niet één weg is, maar zoveel wegen als er ex-partners zijn die ze inslaan – vorig jaar een artikel in 'De Bond'. De reacties daarop zetten hem ertoe aan een boek te schrijven dat in september verschijnt: Living together apart, scheiden als partners, samenleven als ouders, Lannoo, 19,99 euro.

Weinig veranderd voor de kinderen

"Als je volledig apart gaat wonen, is een scheiding duidelijker en in zekere zin gemakkelijker, voor de omgeving én voor jezelf", beseften Ellen en Joris. "Maar een

'gewone' scheiding is ook pijnlijk en onze weg houdt ook veel 'winst' in. De kinderen moeten niet over en weer tussen twee huizen, ze hebben één thuis, met een mama en een papa die er allebei zijn voor hen en die zo respectvol mogelijk met elkaar omgaan. Wij beschouwen dit niet als een breuk, geen mislukte relatie, maar een evolutie naar een vriendschapsrelatie. We drinken vaak samen koffie en delen onze problemen met elkaar, dat is wel wat moeite waard. De evolutie zal verder gaan naarmate wij veranderen, de kinderen groter worden, er eventueel een andere partner komt enzovoort. "Maar ik zal Ellen als vriendin nooit laten vallen", zegt Joris. "En ik hem ook niet", beaamt Ellen. "Mensen willen alles in hokjes steken, maar zo is het leven niet en de liefde zeker niet. Toch raar dat veel mensen negatief doen over onze manier van leven. 'Ga dan helemaal uit elkaar', kregen wij meer dan eens te horen in het begin. Het orbeegrip deed pijn. Wat is er mis mee om de goede dingen te bewaren? En om een goede oplossing te zoeken voor de kinderen? Je bent koppelt of je gaat uit elkaar, zo hoort het. Maar voor ons was die 'derde weg' – ook al kenden we de naam nog niet – de meest waarachtige. Ja, we hebben ons zorgen gemaakt over het effect op de kinderen. Maar is een koppel blijven als dat eigenlijk niet meer klopt, dan beter voor kinderen? Of apart gaan wonen en hen over en weer laten verhuizen? Joris werkt voltiids en draagt meer bij in de vaste kosten, Ellen werkt halftiids en is er meer voor de kinderen. Als we alleen zouden wonen, zou dat niet kunnen. We hebben respect voor alle keuzes die mensen maken, dit leek ons in alle eerlijkheid

voor ons vier het beste. Als je jarenlang in liefde samenleefde, waarom zou je dan plots elkaars kop niet meer kunnen zien? Soms laten kwetsuren en kwaadheid dat dichte samenleven niet toe. Dat dit voor

was ik bang dat een van hen weg zou gaan. Nu zie ik dat mama en papa goed overeenkomen en dat er voor ons welnig veranderd is, en dat is best oké voor mij. Als vriendinnen vragen: zijn je ouders

en om mensen te ontmoeten die ons weer verder helpen op onze weg. Ook tegenover de kinderen kunnen wij 'echt' zijn. Zo kunnen leven, die vrijheid is een groot geluk. Niet vrij in de zin van je goesting doen, maar vrij om alles wat je doet te doen uit échte vrije wil. Dat is een groot cadeau. En dat willen we onze kinderen ook voorleven. Ze mogen weten dat het soms zoeken is, dat het niet altijd vanzelf gaat in het leven en relaties en dat je het alleen maar zo goed mogelijk en eerlijk kan doen. Voor ons staat 'waarsachtig en zorgzaam omgaan met elkaar' voorop, en doen wat 'juist' aanvoelt. Als dat in een klassieke relatie lukt, is dat meegenomen. Als het daar niet lukt, zoek dan de beste manier die wel bij je past. Met respect voor elkaar en voor de kinderen."

"Mensen willen alles in hokjes stoppen, maar zo zijn het leven en de liefde niet"

ons kan, heeft wellicht veel te maken met hoe we als koppel met elkaar omgingen. We moedigden elkaars ontwikkeling aan en we gunden elkaar geluk. Dat is nog altijd zo."

geschelden? Dan zeg ik: ze zijn half-gescheiden, maar ze wonen wel nog samen."

'Echt' kunnen zijn

"Onze keuze maakt het moeilijker om een nieuw leven op te bouwen met een andere partner", beseffen Joris en Ellen. "Die ander moet die mantel van met elkaar omgaan ook zien zlen. Met de partner van Ellen ging dat goed. Hij stelde zich bescheiden op, speelde geen vaderrol en alles ging heel geleidelijk, maar Joris heeft nog geen nieuwe partner gehad." "In het begin wou ik vooral genieten van mijn vrijheid", zegt hij. "Want ook al wonen we nog gedeeltelijk samen, ik voel me vrij in alles wat ik doe." Ellen en Joris: "Als er een nieuwe partner komt met kinderen zou de praktische situatie anders worden, maar wat de weg ook brengt, de emotionele betrokkenheid bij dit gezin blijft voor ons altijd overeind."

"Wij moeten niet de schijn ophouden dat we een koppel zijn, kunnen waarschtig leven en zijn vrij om ons te ontplooiën

AN CANDAELE

(* Op vraag van de betrokkenen zijn in dit artikel andere namen gebruikt.

Samen verder na relatieproblemen

Niet bij alle koppels leiden relatieproblemen tot een scheiding. Sommigen krijgen de relatie weer op de sporen, al dan niet met begeleiding. Graag zouden we zo'n koppel aan het woord laten in 'De Bond'. We beseffen dat dit kwetsbare zaken zijn die je niet te grabbel' gooit, maar het mag anoniem en onze enige bedoeeling is dat andere koppels er iets aan kunnen hebben. Wie daarover wil getuigen kan ons dat laten weten via secretariaat-redactie@gezinsbond.be.

■ COLUMN / DURNEZ

Het grote geheim

Als mijn vriend Goethe gelijk heeft, dan zit ik gebeteld. Dan moet ik niet vrezen voor de toekomst. "Een wens, heeft hij gezegd, is een voorgevoel van wat je in staat bent daadwerkelijk te realiseren." Welnu, mijn kleinzoon Dientje heeft voor mij een wens uitgesproken, waar ik een beetje van opkeek. Het gebeurde op zijn vijfde verjaardag. Wij zaten met z'n allen rond de taart met de brandende kaarsjes die hij in één ademtocht wilde uitblazen. Hij bolde zijn wangen als een Olympische blaasbalg. En jawel, alle vlammen losten zich op in een rookstreekje. "Bravo!" riepen wij allemaal. "Nu mag je een wens doen!" Hij ging recht zitten en sloot de ogen. "Maar niets verklappen!" Even was er stilte en dan begonnen wij hem op de proef te stellen. "Wat heb je gewenst? Zeg het eens stiller tegen mij. Je durft niet!" Hij hield zich steek, schudde het hoofd, klemde de lippen op mekaar. Wij richtten onze aandacht op het grote mes waarmee oma de taart in mooie driehoeken sneed. Ik knipoogde wel even naar hem en hij hield het niet uit met zijn geheim, hij kwam van zijn stoel en luisterde in mijn oor: "Ik heb

gewenst dat jij naar de Hemel mag gaan. Ssst!" – "Ssst", zei ik. Dagenlang heb ik de wens zelfs tegenover oma geheim gehouden. Ik moest er wel vaak aan denken. Ik nam aan, dat Dientje niet meteen mijn vertrek naar de eeuwigheid wilde. Maar waar haalde hij die wens vandaan? Had iemand van ons hem misschien over het land boven de wolken verteld? Een beetje vroeg, dacht ik. Weken later heb ik het begrepen. Als wij de geheimen niet verklappen aan onze kleinkinderen, dan zal de televisie het wel doen! Op een avond ging mij een licht op toen ik op het scherm, tussen twee programmafragmenten in, een reclamefilmje zag blinken. Een vader en zijn zoonje keken naar een ballon die, aan een lange draad, de blauwe lucht in vloog. De jongen maakte een papietje vast aan de draad en wij hoorden een stem ons aanmoedigen: zend eens een boodschap naar opa. Je weet wel, ginder boven! Dientje heeft er mij een hele tijd niet over gesproken of een zinspeling op gemaakt. Toen stierf, in de voorbije sombere winter, onze 'moemoe', zijn overgrootmoeder. Zij was 94 jaar. Omdat zij in het ziekenhuis

overleed, was de jongen zich nergens van bewust. Iemand moest het hem vertellen. Hij reageerde amper. Toen wij haar met z'n allen een laatste groet gingen brengen, keek hij verbaasd naar de stille magere vrouw die glimlachend sliep. Hij greep mijn hand en vroeg: "Is Moemoe nog hier? Ik dacht dat ze al boven was." Zo begon hij over 'boven' te praten. Tot nog toe had hij mij niets gezegd over Tobt, zijn Canadese kleine jachtbond met lange oren, met wie hij van in de wieg vertrouwd was, maar die nu, erg sukkelde. Men had hem 'met ziekenverlof' gestuurd bij familie en daar liet men hem inslapen. Tobt was nu boven, zoals Moemoe boven was. Als hij dat zei, wees hij naar de lucht, waar de ballon placht te vliegen. En af en toe bleek dat hij daar wel eens over nadacht en het misschien begon te begrijpen. Hij hoorde ook van mensen in onze buurt die er ineens niet meer waren. En Dokter Grijzenbaard, die elke morgen en elke avond op ons terras zijn partie vlees en korreltjes kwam opeten, was al enkele weken niet meer opgedaagd. Wij misten de zwerfkater met zijn grijze snorrenbaard, die hem zijn naam had opgeleverd. Te

zijn ere zongen wij, met ons twee, vaak het oude liedje over de wonderdokter die 'zieken aller aard' kan genezen: "Ik kan maken dat de dove gaat en dat de lamme mij verstaat, lieuum, larum, repelsteel, wizewizzeviss bombom!" Onlangs kwam de buurman ons zeggen dat men de oude raker had gevonden, op een zelddoek, in het tuinhuisje. Dokter Grijzenbaard was naar boven vertrokken, in alle stilte en eenzaamheid, zoals dieren vaak doen. Wij zongen samen nog eens voor hem. En gisteren zat ik een uurje met mijn kleinzoon alleen thuis. Hij was spelensmoe en ik moest vertellen. Misschien over vroeger? Ja, over vroeger, toen wij veel jonger waren. Ik vertelde over mijn kindertijd, over de ooms en tantes die toen kleine snakes waren, over onze Windhond Diane die zo snel kon lopen. En over mijn tweelingbroertjes. Een tweeling? Waar was die nu? Ik zocht even naar woorden. Hoe moest ik hem uitleggen dat zij heel jong waren gestorven? "Als baby, opa? Ik dacht dat je oud moest zijn om dood te gaan." Daar zat ik plotseling voor het grote geheim.